

קורס ACI מס' 6, 'סוטרת להב היהלום'

על פי שיעוריו של גשה מייקל רואק'

עריכה, תרגום והגשה

לאמה דבורה-הלה

קיבוץ שפיים, יוני 2005

שיעור 9

(מנדלה)

(מקלט)

הריקות של תפיסת הריקות

אם תפתחו בסוטר, בראש עמוד 18 כתוב:

אזי, מעוצמת כוחו של לימוד זה, החלו דמעות לזרום מעיניו של הנזיר הזוטר סובהוטי.

זאת אומרת, הוא כל כך מתרגש. למה הוא כל כך מתרגש?

הוא מתפעם מאיך הבודהה באופן שיטתי מדבר על ריקות של תופעות ברמות הולכות וגדלות של עידון ופורס בפני היצורים את המפה להגיע להארה.

ואז הוא נורא מתרגש, ואחרי שהוא מתחיל לבכות - זה כל כך יפה - הוא מוחה את דמעותיו ופונה אל המבורך ביראת כבוד ואומר:

הו, המבורך! הצגה זו של הדהרמה שנתן כאן מי שהגיע לכך,

מי שהגיע לכך, זה מי? זה הבודהה.

היא כל כך נפלאה! הו, מי שלעונג הלך!

שזה מי? גם הבודהה.

הו, מי שלעונג הלך! כל כך נפלאה היא! הו, המבורך! מעולם לא שמעתי בעבר, מיום שהשגתי חוכמה...

מה זה 'יום שהשגתי חוכמה?' מיום שראיתי ריקות.

... מיום שהשגתי חוכמה עד עתה, הצגה של הדהרמה כמו זו שכאן!

הוא אומר.

הו, המבורך! כל יצור חי היכול לתפוס נכון את אשר הסברת בסוטר זה, הלא הוא יצור נפלא ביותר.

הוא אומר.

ומדוע זה כך? הו, המבורך! משום שאותה תפיסה נכונה - היא עצמה כלל איננה קיימת.

על מה הוא מדבר? על תפיסת הריקות. אנחנו מדברים על ה-שלושת המעגלים¹ של המדיטציה ושל החוכמה. פה הוא מדבר על זה בדיוק.

**עצם המעשה של לתפוס ריקות גם הוא ריק.
גם הוא השלכה שתלויה בקארמה.**

ובשל כך יכול היה מי שהגיע לכך בכלל לדבר אודות תפיסה נכונה.

למה?

מהקהל: כי הקיום התלוי אפשרי

מהקהל: בגלל הריקות.

המורה: בגלל שזה ריק, זה קיים באופן קונבנציונלי ומתפקד ואפשר לדבר על זה.

... אודות תפיסה נכונה, אודות מה שאנו קוראים "תפיסה נכונה".

עכשיו הוא עושה לנו אבחנה. יש הבדל בין "תפיסה נכונה" ובין "מה שאנחנו קוראים 'תפיסה נכונה'". על מה הוא מדבר פה?

מהקהל: בין דיבור על ריקות ובין תפיסה ישירה של ריקות.

המורה: כן. מה שאנחנו קוראים "תפיסה נכונה" זה המושג שאנחנו מדביקים לדבר הזה.

הוא מזכיר לנו: חברה, אנחנו מדברים כל הזמן במושגים, אנחנו כל הזמן משוחחים עם הצי האלה שיש לנו בראש, עם התמונות המנטאליות שיש לנו בראש, עם התוויות שיש לנו בראש, עם המושגים שיש לנו בראש. אנחנו כל הזמן מדביקים את הדברים האלה על כל מה שקורה במציאות שלנו. **אנחנו חושבים שזה המציאות שלנו, אבל הדברים האלה הם כולם אמת יחסית. ואנחנו יכולים לדבר עליהם בגלל שהכל ריק. בגלל שהכל ריק.**

הריקות של ההיאחזות

הו, המבורך! העובדה שאני עצמי תופס ומאמין בהצגה זו של הדהרמה שהסברת כאן, אמונתי זו אין בה משום הפתעה עבורי.

למה אין הפתעה? כי הוא כבר ראה.

אלא שכאשר אני חושב, הו, המבורך, על אותם ייצורים שיבואו בחמש מאות השנים האחרונות...

אתם זוכרים? דיברנו על אלה.

ואשר יאמצו הצגה זו של הדהרמה, או יחזיקו בה, או יקראו אותה, או יבינו אותה במלואה

...

זה כולל אותנו, כן? אנשים כמונו. אם הם יחזיקו בה, יקראו אותה או יבינו אותה במלואה,

אזי הם נראים בעיניי מופלאים באמת.

הוא אומר.

¹ שלושת המעגלים במקרה זה: ריקות האובייקט – הדבר שנתפס, ריקות הסובייקט – האדם שתופס, וריקות התפיסה עצמה.

ולא רק זאת, הו, המבורך! יצורים אלו לא יגלשו לתפיסה של עצמיות; לתפיסה של יצורים חיים, לתפיסה של חיים, וכן לא יגלשו הם לתפיסה של ישות.

מה הוא אומר? אנשים שיתפסו את מה שכתוב בסוטר הזאת, יום אחד הם יראו ריקות. זה מה שישתול בהם את הזרעים לראות ריקות, ואז הם לא יגלשו להיאחזות הזו בעצמי. הוא מדבר עלינו. האנשים המופלאים האלה שישמעו את ההצגה הזאת אז.

ומדוע זה כך? הו, המבורך! משום שאותן התפיסות של עצמיות, של ייצורים חיים, של חיים, ושל ישות, כלל אינן בנמצא.

ההיאחזות עצמה היא ריקה. ומכיוון שהיא ריקה אפשר להיפטר ממנה.

היא תלויה בנסיבות, וכשהנסיבות משתנות - התוצאה משתנה.

ומדוע זה כך? משום שאלו שהגיעו לכך ואשר ראייתם ברורה, הלא הם משוחררים לחלוטין מכל סוג של תפיסה.

זו ההוכחה שאפשר להשתחרר מזה. הנה, יש יצורים שעשו את זה. אלו שהגיעו לכך ועכשיו הם רואים ברור, הם כבר לא אחוזים, הם כבר לא חושבים שהמושג שלהם על דברים זה הדבר עצמו.

הפחד מראיית הריקות

ועל זה עונה לו עכשיו הבודהה, בעמוד 19:

הו, סובהוטי! אכן כך הדבר, בדיוק כך. כל היצורים אשר ישמעו הסבר של סוטר זה ולא ייבהלו, ולא יפחדו ולא יהיו מפוחדים, הריהם יצורים נפלאים ביותר.

על מה הוא מדבר? על איזה פחד הוא מדבר?

מהקהל: של להיעלם. של לא להיות.

המורה: הפחד שכרוך בראייה ישירה של ריקות. זה אחד המכשולים שאנחנו צריכים לסלק מדרכנו כדי שנוכל לחוות את הרגע המדהים הזה, חוץ מההכנות המדהימות של

- שירות ללאמות,
- ושירות לדהרמה,
- ושירות לחברים לדהרמה,
- ושירות לכל היצורים הסובלים,
- והרבה לימוד,
- והרבה מדיטציה -

חוץ מכל זה. צריך לעשות המון חסד כדי שלא ניבהל.

אז מה הוא אומר לנו? הוא מנבא שאנחנו נצליח לא להיבהל. ו-"הם יהיו נפלאים ביותר."

שלמות נשגבה

ומדוע זה כך? הו, סובהוטי! משום שמי שהגיע לכך מלמד כאן שלמות נשגבה; ושלמות נשגבה זו אשר מלמד כאן מי שהגיע לכך היא אותה שלמות נשגבה שאותה מלמדים גם כל הבודהות המנצחים אשר אין שיעור למספרם;

בדיוק אותה החוכמה הם מלמדים. אין חוכמה אחרת. זאת האמת האולטימטיבית. אין נעלה ממנה.

שאלה מהקהל: שלמות נשגבה פה זו השלמות של החוכמה?
המורה: כן.

ולכן ניתן לקרוא לה "שלמות נשגבה".

זו האמת המוחלטת, האמת האולטימטיבית,

שאלה מהקהל: וגם היא ריקה?

המורה: כן, זה מה שהוא אומר כאן. שהיא ריקה.

מהקהל: שאיננה כלל בנמצא.

המורה: שאיננה כלל בנמצא.

ואז הוא מדבר על השלמות של אורך רוח שהיא ריקה. הוא מדבר עכשיו על הריקות של השלמויות ואז הוא מגיע למלך קלינגקה, שעשינו אתמול.

ארבע השקפות שגויות

כדי שלא ניהל אנחנו צריכים לסלק כמה וכמה מכשולים, והנה רשימה אחת של מכשולים שקשורים בבורות. רשימה של אפיונים של הבורות שלנו, שאנחנו צריכים להיפטר מהם לפני שנוכל לרכוש את החוכמה הגבוהה.

הכותרת הכללית של זה:

འཇམ་གཏི་ལོ་ལོ་ལོ་

Chin chi lok shi

ארבע תפיסות שגויות שמרכיבות את הבורות

חיזרו אחרי *Chin chi lok shi*

Lok זה שגוי, לא נכון

Shi ארבע

ה-*Chin chi lok shi* זה ארבע השקפות לא נכונות, *ארבע השקפות שגויות*.

ועכשיו יש לנו **פירוט של הבורות**, של המסגרת הכללית של בורות, **לארבע פירוטים:**

1. לתפוס דברים בלתי טהורים כטהורים

לתפוס דברים שהם בלתי טהורים כטהורים. זאת אחת מצורות הבורות.

למה הכוונה כאן? מה זה למשל משהו לא טהור שאנחנו תופסים כטהור? **למשל, חמשת המצבורים שלנו.**

אנחנו מתעסקים למשל המון עם הגוף. אבל אם תחשבו בעצם מה זה הגוף הזה? אם לרגע תפתחו את העור, מה שמה טהור? הגוף הזה מייצר כל מיני נוזלים לא נעימים, הגוף הזה נרקב, אם פותחים אותו הוא מתחיל להסריח. מה כל כך טהור בגוף שלנו? **הוא כולו נוצר מסיבות שהן לא טהורות.** הסיבה שיש לנו גוף שמזדקן ונחלה, זה בגלל שהוא תוצאה של קארמות לא טובות שעשינו.

במהותו, הגוף הוא לא טהור. אלא שאנחנו מאוד מאוהבים בו ומתעסקים איתו, כאילו שהוא טהור. אחת ההשקפות השגויות הקשות ביותר שיש לנו.

ולכן אנחנו גם נורא נאחזים בגוף הזה. אנחנו חושבים שזה מי שאנחנו, בעוד שזה משהו שנרקב ומת ומפריש. ממהותו הוא לא טהור. צריך כל רגע להחזיק אותו ולסרק אותו ולבשם אותו, אחרת זה לא נעים על ידו. זה לא משהו טהור.

יש מודטים שעושים מדיטציה על הגוף והולכים ואומרים: "בוא נראה ממה מורכב הגוף? ואז במקום לדבר על אצבעות ואיברים וככה, הם אומרים: "יש לנו מערכת של דם, יש לנו מערכת לימפה..." איזה נוזלים מרכיבים את הגוף? איזה מיני צוף יש לנו בגוף? יש לנו פיה וליחה ודם ולימפה ובשר ומרה וצואה ושתן. זה הגוף שלנו. זה הגוף שלנו. תעשו על זה מדיטציה.²

אנחנו נורא לא אוהבים ללכת לשם. אלה מדיטציות לא נעימות. למה הן לא נעימות? כי אנחנו אחוזים בלתיפוס אותו כטהור, בזמן שהוא לא טהור.

מהקהל: זה מזכיר לי את ההכחשה של המוות באיזה שהוא מקום.

המורה: אותו דבר.

זו אחת הבעיות שלנו. זו אחת הסיבות שאנחנו ממשיכים לסבול. יש לנו טעות קשה באיך שאנחנו תופסים את הגוף שלנו.

מהקהל: קשה לי להסכים עם מה שאת אומרת. הוא לא טהור, אבל הוא גם לא כזה דפקט כמו שתיארת אותו.

המורה: זה נכון שאנחנו צריכים לשמור על הבריאות של הגוף הזה. למה?

מהקהל: להגיע להארה.

המורה: כי הוא מכיל את הצנרת שאנחנו צריכים להגיע להארה. הערוצים הם פיזיים. אנחנו צריכים את הגוף הזה. אנחנו צריכים לעבוד עם הגוף הזה. אנחנו צריכים לעבוד עם האנרגיות של הגוף הזה.

שאלה מהקהל: אבל זה כל המצבורים, לא?

המורה: זה כל המצבורים. כל המצבורים. תחושות זה השני, יכולת אבחנה זה השלישי, החמישי זה ההכרה והרביעי זה כל השאר.

2. לתפוס את הסבל כאושר

טעות קשה נוספת זה שאנחנו רואים סמסרה כמשהו טוב. סמסרה זה העולם הזה שבו אנחנו קיימים, שיש בו את כל המלחמות והרעב והסבל, ואנחנו כל כך משתוקקים לחיות בצורה הזאת. אנחנו חושבים במקום זה "כמשהו טוב" או "כמשהו שיכול להעניק לנו אושר".

מהקהל: איזה ארוחה טובה...

המורה: כן. אפשר לסדר ארוחה טובה. אפשר לנסוע לטיול. "אם רק יהיה לי משכורת קצת יותר גבוהה ואני אוכל מכונית קצת יותר חדשה" וכך הלאה. זאת טרגדיה שנייה.

מהקהל: זה בעצם בגלל שאנחנו חושבים שהסמסרה זה משהו טוב, אז לכן אנחנו מגיעים לסמסרה.

המורה: כן. כן.

² מדיטציה זו לקוחה מתוך חיבורו של מאסטר אסנגה "שרווקה בומי" או "רמות המאזינים". המדיטציה מפורטת בשיעור 5, חלק א' של הסדנה 'הכנה לטנטרה – מקור כל חסדי'.

3. לתפוס את מה שהוא ארעי כקבוע

שלישית זה שאנחנו מתעלמים מן הארעיות, מהאופי הארעי שלנו. זה שהדברים חולפים בזמן ומשתנים מרגע לרגע, משבריר שנייה אחד ל[משנהו]. הדבר הזה³ משתנה משנייה לשנייה.

אנחנו יודעים בפרינציפ שהכול ארעי, נכון? אנחנו יודעים בפרינציפ שהכל חולף, אנחנו מבינים שמכוניות בסוף יתבלו ויעלמו. אנחנו מבינים. אבל איך אנחנו מגיבים כשמישהו גונב לנו את האוטו?

אתם יודעים, גנבי המכוניות בניו-יורק הם עוברים מאוטו לאוטו בודקים אם אפשר לפתוח ואם אפשר לפרוץ. אתה יכול לעמוד מלמעלה, ואני פעם גרתי במנהטן בקומה 16, ועומדת בחלון ומסתכלת ואני רואה: "כן, הם עוברים פה" ... זה לא האוטו שלי שהם בודקים עכשיו?" ☺ מיד התגובה משתנה. מיד התפיסה של הארעיות חולפת ומיד עולה הכעס ומיד עולה האחזיה.

4. לתפוס דברים חסרי עצמיות כבעלי עצמיות

והרביעי זה שאנחנו נאחזים בדברים שהם חסרי עצמיות, כאילו שהם קיימים מצד עצמם.

האם הבודה אין לו עונג עילאי בגן עדן שלו? לא רק שנורא יפה שמה והוא יושב שמה לנצח, כל עוד יש סמסרה, אלא שיש לו שם גם כל מיני דברי עונג, הכל יפפה. בגלל שהוא לא נאחז. בגלל שהוא מבין את הריקות שלהם, בגלל שהוא מבין איך לייצר את הדברים האלה, יש לו אותם. הם מגיעים.

הוא לא יכול למנוע, כי הקארמה שלו כופה עליו לראות רק יופי ודברים נפלאים ועונג נפלא. והוא רואה גם - וזה כתוב גם בסוטרס שלנו - הוא גם רואה את הריקות של ההארה שלו. גם ההארה ריקה. הבודה מדבר על הריקות של ההארה שלו. ובגלל זה הוא נהנה.

למה אנחנו לא יכולים להחזיק בגוף? למה הוא מזדקן ומת? בגלל שאנחנו נאחזים בעצמי. זה כתוב לנו בסו[טרה].

אז אני לא מצפה שתסכימו לכל הדברים כרגע. אני זורקת לכם את זה בתור מדיטציות. כל אחד מאיתנו שרוצה להצליח בראיית ריקות, חייב להתמודד קודם עם הדברים האלה. כן?

מובנים שונים של שלמות החוכמה

נחזור לעמוד 15. בבקשה.

והמבורך אמר:

הו, סובהוטי! נניח שהיה בא מישהו ונוטל עולמות שמספרם כה עצום, ומכסה את פניהם היטב בכל שיבעת הסוגים של אוצרות יקרים, ומגיש אותם כמנחה למי שהגיע לכך, למשמיד האויב, לבודהה מואר לחלוטין. ונניח, לעומת זאת, כי מישהו מחזיק ולו בית יחיד בן ארבע שורות מהצגה זו של הדהרמה ומסביר אותו לאחרים, ומלמד אותו היטב. בשל כך יצבור אותו אדם מצבורי חסד גדולים בהרבה, מצבורים אשר אין ערוך למספרם ואין שיעור למידתם.

ויתרה מכך, סובהוטי. כל מקום שבו מישהו מקריא ולו בית יחיד בן ארבע שורות מהצגה זו של הדהרמה, או אפילו אם הקריא בעבר, הופך בכך למקום מקודש, מקום הראוי למתן כבוד מצד כל העולם, כולל אנשים, אלים ואלים למחצה. אדרבא: כל אדם שלוקח הצגה זו של הדהרמה, או מחזיק בה, או מקריא אותה, או מבין אותה, או הוגה בה באופן הראוי, הריהו הופך לאדם נפלא מאין כמוהו. הרי זה כאילו שהמורה⁴ עצמו שוהה במקום זה, וכן כל מורה רוחני אחר.

³ ספל שלאמה דבורה-הלה הצביעה עליו כהדגמה.

⁴ המורה בהקשר זה הוא כינוי לבודהה עצמו.

כך דיבר הבודהה. אז פנה הנזיר הזוטר סובהוטי אל המבורך, ושאל ביראת כבוד:
הו, המבורך! מהו השם של הצגה זו של הדהרמה? כיצד עלינו לראותה?

כך שאל, והמבורך פנה לנזיר הזוטר סובהוטי, ואמר:

הו, סובהוטי! השם של הצגה זו של הדהרמה הוא 'שלמות החוכמה', וזה האופן שבו יש לראותה. ומדוע כך הדבר? הו, סובהוטי! משום ששלמות החוכמה שאותה מלמד המבורך, הלא היא שלמות החוכמה שאיננה קיימת כלל. וזוהי אם כן הסיבה שניתן לקרוא לה 'שלמות החוכמה'.

או קיי, עד כאן.

הייתה לך שאלה?

שאלה מהקהל: השורה הזאת, בפסקה השנייה הגדולה: הרי זה כאילו שהמורה עצמו שוהה במקום זה, וכן כל מורה רוחני אחר. אז ה'שוהה' פה, באיזה מובן זה? זה כמו תפיסת העצמיות? המורה: לא, לא, לא. זה שוהה רגיל. שוכן כאן. שוכן.

אז על מה הוא מדבר פה? על הריקות של שלמות החוכמה. הריקות של התפיסה של הריקות. אז כאן יש לנו דיון שאני חושבת שכבר עברנו עליו.

מהקהל: כן.

אז קודם יש לנו את ה'שלמות החוכמה' הנומינאלית – שזה הכתבים. נכון? דיברנו על הסוטר הקצרה, הבינונית, הארוכה. זוכרים? על כל זה עברנו – לעומת 'שלמות החוכמה' שהיא התפיסה שבלב, שהיא מה? שהיא היהלום של הדהרמה. שהיא זה שאנחנו לוקחים בו מקלט, נכון? שלמות החוכמה בטיבטית:

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ།

Sherab kyi parol tu chinpa

ולפעמים משתמשים בקיצור:

ཤེས་ཕྱིན།

Sher chin

Sher chin – קיצור ל'שלמות החוכמה'.

אז יש מובנים שונים למילה 'שלמות החוכמה':

1. אחד זה 'שלמות החוכמה הנומינאלית', הכוונה לכתבים על שלמות החוכמה. בטיבטית

གཞུང་ཤེས་ཕྱིན།

shung sherchin

2. שתיים – 'שלמות החוכמה' זה מלה נרדפת לריקות. בטיבטית,

རང་བཞིན་ཤེས་ཕྱིན།

rangshin sherchin

כאשר *rangshin* פירושו "טבעית", "שלמות החוכמה הטבעית", או "טהורה", והיא נקראת כך משום שהיא מתייחסת למצב הראשוני שאין בו שום דבר שהוא לא טהור; שום דבר שהוא קשור בנדע רוחני מסוג כלשהו.

3. הפירוש השלישי זה 'שלמות החוכמה של הדרך', מה שאנחנו קוראים,

ལམ་ཤེར་ལྷིན།

lam sherchin

כאשר **lam** זה דרך,

וזה מצב מנטאלי של הבודהיסטויה שהשלים את כל השלמויות.

אתם זוכרים, דיברנו על שש השלמויות? אלה שיוצרות את הגוף הפיזי של הבודהה, אלה שיוצרות את [ה]גוף המנטאלי של הבודהה. הבודהיסטויה שראה ריקות ישירות ובאמצעות ראיית הריקות הולך ומתרגל את השלמויות ומביא אותן לשלמות, יוצר לעצמו מצב מנטאלי שגם הוא נקרא 'שלמות החוכמה'.

אז זאת שלמות החוכמה של הדרך, בעוד שריקות זו התוצאה. אז במלה 'שלמות החוכמה' משתמשים גם לזה וגם לזה.

4. אז ארבע זה 'שלמות החוכמה' של התוצאה,

འབྲས་བུ་ཤེར་ལྷིན།

drebu sherchin

וזה האמיתית. זה 'שלמות החוכמה' האמיתית ופה הכוונה לידע-כל של הבודהה.

אני אחזור:

1. הראשון זה הכתבים.
2. השני זו מלה נרדפת לריקות.
3. השלישי זה מצב מנטאלי של הבודהיסטויה שמשלים את השלמויות באמצעות ראיית ישירה של ריקות.
זה 'שלמות החוכמה' של הדרך.
על איזה דרך מדברים פה? מדברים על הדרך של הבודהיסטויה. מהי הדרך של הבודהיסטויה? הוא רואה ריקות ישירות, עולה על הבודהיסטויה בוימי הראשון ומתחיל לתרגל את השלמויות.
הוא גם תרגל אותן הרבה קודם. מה ההבדל עכשיו?
מהקהל: הוא ראה ריקות.
המורה: עכשיו הוא ראה ריקות. עכשיו רק השלמויות מתחילות להיות שלמות. לפני זה הן לא שלמות. אז הראייה של ריקות ישירות מאפשרת לו להשלים את השלמויות ולהגיע למצב מנטאלי שאז יקרא 'שלמות החוכמה'. לפני זה, החוכמה של בודהיסטויה שעוד לא השלים את 'שלמות החוכמה', היא לא שלמות. היא רק נקראת שלמות, אז על זה מדברים בשלוש.
4. בארבע זה שלמות החוכמה של התוצאה, וזאת היא 'שלמות החוכמה' שאנחנו שואפים לה. זאת האמיתית.

כשאנחנו הולכים למקלט לשלושת היהלומים, השני ביניהם - יהלום הדהרמה - הוא זה. החוכמה הזאת שיש בליבו של הבודהה.

זו 'שלמות החוכמה' האמיתית. אותה אנחנו פוגשים לראשונה בראייה ישירה של ריקות ואחר כך מפתחים אותה ומממשים אותה.

שלושה מאפיינים של שלמות החוכמה

לשלמות החוכמה הזו יש שלושה מאפיינים.

מאפיין בטיבית

ལྷན་པར།

Kye par

א. הראשון נקרא: מאפיין של הבסיס,

ཏེན་གྱི་ལྷན་པར།

ten gyi kyepar

ten זה בסיס.

זה מאפיין את האדם שרכש חוכמה זו. היא נמצאת אך ורק בתודעתם של אריות ושל בודהות.

ב. השני הוא מאפיין של מהות -

ངག་པོའི་ལྷན་པར།

ngowoy kyepar

ngowo זה מהות. זוהי חוכמה שאיננה דואלית.

ג. והמאפיין השלישי הוא ריקות מן הגקצ'ה, האובייקט שאותו אנו מכחישים -

དག་པོ་གྲོ་བའི་ལྷན་པར།

gakja dang drelway kyepar

כלומר זהו מצב שהוא ריק מכל קיום עצמי והוא דמוי אשליה.

כל אחד מאיתנו יכול, אם ישקיע את המאמץ

כן.

שאלה מהקהל: יש פה בחלק הראשון וגם בהמשך איזושהי התייחסות לחשיבות של עשייה של דברים. את יכולה להתייחס לזה?

המורה: כן. מה שהבודהה מנסה פה להמחיש לנו זה את גודל החסד שצובר אדם שרואה ריקות. **אדם שרואה ריקות ואחר כך - תוך הבנת הריקות של שלושת המעגלים של כל מעשה ומעשה שהוא**

עושה, אז כל מעשה ומעשה שהוא עושה, בגלל שהוא מלווה בחוכמה צובר בשבילו חסד מדהים, שאדם שלא ראה ריקות, אפילו אם הוא ימלא את כל הפלנטות בכל שבעת האוצרות ויגיש אותם לכל הבודהות, שזה חסד עצום – לא יכול לצבור את זה. זה מה שהוא אומר פה

שאלה מהקהל: זה תסכול נורא גדול, כי יש פה משהו אופטימלי. אבל האופטימלי הזה יכול להיות שייקח שנה, 100 שנה, 300 שנה. אנחנו לא יודעים, כן? זאת אומרת, אז רגע, אז בינתיים אין משמעות? יש פה משהו נורא מתסכל. כל האוצרות וכל וכל וכל... אם לא אז... את מבינה? מתעתע כזה.

המורה: מצד אחד, את יכולה להגיד שזה נורא מתסכל. מצד שני, הוא פורס לך את המפה איך להגיע לשם. עצם זה שאת שומעת את הדברים, עצם זה שהוא אמר אותם אז לפני 2,500 שנה וזה הגיע דרך שושלת טהורה, דרך המורים של המורים של המורים של המורים שלי - בסוף הגיע למורים שלי ואת שומעת את זה - ההזדמנות נפתחת בפניך.

עכשיו את יודעת. עכשיו את יודעת שיש קץ לסבל. את לא חייבת להמשיך לסבול. אדם לא חייב להימצא בסמסרה ולהיות בעולם של מלחמות, רעב ומוות ולאבד את כל היקרים לו. אדם לא חייב להיות שם. יש דרך החוצה, והיא פרוסה כאן.

למה עשיתי לכם את הרשימה הזאת למשל כאן היום?⁵ היא לא חלק מהקורס הזה. כי יש דרך. הבודהה לימד אותנו דרך. הוא אומר: אם את תסלקי את אלה ותרכשי את אלה ותסדרי את החיים ככה, תפתחי תפנית, ותפתחי בודהיציטה, ותפתחי מדיטציה, ותשרתי את המורים, ותצברי את כל הקארמות שאת צריכה - את יכולה להביא את עצמך לשם. לא רק זה, אלא שיש לך גם בדור שלך מורים שיכולים ללמד אותך תהליך שיכול להביא את זה במהלך חיים אחד!

והם אומרים: בן רגע. מה זה בן רגע? זה מהלך חיים. טוב, נו, בת כמה אני כבר? האם אני אספיק או לא? אני באתי עם זה לרינפוצ'ה. אחרי כמה שנים שישבתי ועשיתי את כל מה שרינפוצ'ה אמר, אמרתי: "מה, אני יכולה להספיק?" הוא אומר לי: "אנשים יכולים לא במהלך חיים - בשלוש שנים אפשר לעשות".

אבל את צריכה להכין את כל הרקע. אז בשביל זה אנחנו באים ואומרים: תעשי את אלה - א', ב', ג'. את מקבלת הרבה רשימות. כי את יכולה לעשות את זה. אז נכון, זה עבודה קשה. אם זה היה קל, כולנו כבר היינו מוארים. לא קל להגיע, אחרת כבר היינו פוגשים את האנשים האלה. אבל הנה את פגשת אחת שבאה לכאן.

כן?

מהקהל: במובן מסוים, אפילו לקיחת הנדרים, זאת אומרת אפילו המעט עבודה שאנחנו עושים, עושה שזה באמת פחות סמסרה. וזה לא שאנו חווים את זה שכאילו העולם כולו טוב, אבל אנחנו אישית לא סובלים. כי בעצם הגדרת ההבנה כבר מונע בעצם את הסבל, אחרת אתה באמת לא באמת מביין.

המורה: החוכמה מאוד עוזרת.

שאלה מהקהל: אבל בן אדם נגיד גבוה מאוד, כמו שאת מדברת, גם בעולם שלו עדיין יש רעב ומחסור ומלחמות.

המורה: את לא יודעת. את לא יודעת מה הדלאי לאמה רואה כשהוא מסתכל בראי. אין לך מושג. את רק יודעת מה את משליכה עליו.

מהקהל: אבל יש מציאות של רעב באפריקה?

המורה: המציאות הזאת היא ריקה.

מהקהל: היא ריקה, אבל היא עדיין מציאות.

מהקהל: ©, בפני עצמה...

מהקהל: והאנשים שמתים הם עדיין מתים מרעב.

⁵ רשימה של דברים שיש לעשותם כדי להגיע לראייה ישירה של ריקות. ראה למשל בשיעור 6, חלק א, או שיעור 8 -

המורה: חשוב שתסייגי את כל מה שאת אומרת, ש: **בעולם כמו שאת תופסת אותו**, יש רעב באפריקה ויש אנשים שמתים. מה שלא עושה את העולם שלך בלתי תקף. הוא תקף, אבל **מה שחשוב זה שאת תיקחי אחריות שאת יצרת אותו ולכן רק את יכולה לשנות אותו**. ויש אנשים שכבר שינו אותו.

*****

אחיזה בקיום עצמי

אתם זוכרים כשגשה-הלה היה פה, הוא דיבר על הסוחר יהלומים שרוצה למכור לו יהלום? היהלום שווה 30,000 דולר, אבל הוא יודע שהאיש זקוק היום ל-20,000 דולר לשלם דמי שכירות, אז הוא אומר לו שהיהלום רק שווה 20,000 דולר.

אז הסיפור שלו הוא הולך ככה: אני אומר לבחור שהיהלום שלו שווה רק 20,000 דולר, בזמן שאני יודע שהיהלום שלו שווה 30,000 דולר. אני גם יודע שהוא עם הגב לקיר והוא יסכים לקבל 20,000 דולר ברגע זה. אז אני משקר, ואז כתוצאה מזה אני מקבל 10,000 דולר. אז התפיסה שלי אומרת שאם אני משקרת, אני יכולה לייצר 10,000 דולר.

בתפיסות השגויות - יש לנו ארבע תפיסות שגויות - לאן זה שייך?

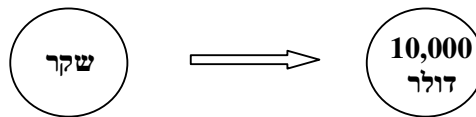
מהקהל: לארבע. ארבע.

המורה: איך זה שייך לארבע? מה כתוב בארבע?

מהקהל: נאחזים בדברים חסרי עצמיות כקיימים.

מהקהל: אז גם הסיבתיות קיימת מצד עצמה.

המורה: כן, אנחנו חושבים ש: "אני שיקרתי, ועכשיו יש לי 10,000 דולר."

מהקהל: אני לא מבין מאיפה הדברים באים.

כן. אז אנחנו אומרים שזאת אי הבנה גסה. **זאת היאחזות בדברים כקיימים מצד עצמם**. כיוון שלמעשה אם אני עכשיו אומרת שקר, מה זה יגרום?

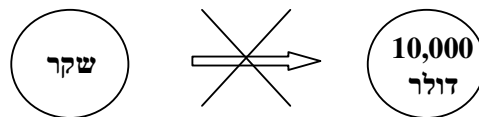
מהקהל: לא יאמינו לי.

המורה: לא יאמינו לי.

מהקהל: את זורעת זרע.

המורה: ולעומת זה, אם עכשיו יש לי 10,000 דולר, זה בגלל שבעבר נתתי.

מה שחשוב להבין שהגרירה הזאת לא תקפה. היא לא נכונה. היא שגויה.

זה חוזר אצלנו על כל שעל ושעל בחיים שלנו. **בכל שעל ושעל בחיים שלנו יש לנו את הקישורים האלה שהם אף פעם לא נכונים**. למה? כיוון שהדברים האלה תמיד לוקחים זמן.

— אני עכשיו נותנת כסף - בעתיד אזכה בכסף, יתנו לי כסף, בגלל שאני נתתי.

— אני משקרת - בעתיד לא יאמינו לי.

– עכשיו לא מאמינים לי - בגלל שבעבר שיקרתי.

תמיד יש פער זמן.

**אם עכשיו אני משקרת, ועכשיו אני מקבלת 10,000 דולר,
אין שום קשר בין זה לזה.**

למה? מכיוון שזה יש לו טעם של שקר זה משהו לא נעים. זה משהו שיש בו אנרגיה שלילית, הונאה, וזה יש לו טעם של משהו נעים, אני מקבלת משהו. לא יכול זרע של לימון להצמיח עץ תמר. לא יכול.

מהקהל: למעשה זו זכות מאוד גדולה כשהקארמה מזדרזת, כיוון שאז את יכולה לראות איך המעשה שלך יש לו תוצאות.

המורה: כן. הדרך לזרז הבשלה של קארמה, זה ההבנה של הדברים האלה. זה בדיוק מה שמזרז. ככל שמבינים יותר חוכמה, אפשר לזרז את הקארמה. זה בדיוק ההשגה של השליטה.

שאלה מהקהל: למעשה אנשים שהם כביכול מוכי גורל, שיש להם מלא אובדנים וסיפורי חיים זוועתיים, הם מנקים הרבה קארמה?

המורה: זה נכון, אבל הם עלולים באותה מידה ליצור קארמה [שלילית] חדשה, כי הם לא מבינים.

שתי הקיצוניות

ברגע שאנחנו "קונים" את החץ הזה,⁶ ברגע שאנחנו חושבים שהחץ הזה קיים, זאת אחיזה בקיצוניות של מה? של קיום עצמי.

אז עכשיו יש לנו שתי קיצוניות:

1. הקיצוניות של קיום

האחת נקראת:

אִי־טָאִי־טָאִי

Yo ta

חיזרו אחרי: *Yo ta*

Ta פירושו קיצוניות

זה בעצם, אותה מלה משתמשים אילו נגיד צוק על פי התהום *Ta*. קצה *Ta*. קן רינפוצ'ה קראו לו *Ta - Tarchin*. זאת אומרת שהגיע לקצה, הגיע עד הסוף. זה הלאמה שלו נתן לו את השם הזה, כן, שהוא הגיע לקצה הדרך.

Yo זה להיות או קיום

אז *Yo ta* זה הקיצוניות של הקיום והכוונה לקיצוניות של קיום עצמי. כשאנחנו מאמינים בדברים כקיימים מצד עצמם. זאת אומרת, הדברים הם כמו שהם מופיעים בפנינו.

"אני משקרת, הבחור נתן לי את היהלום ב-10,000 דולר הנחה, אני נשארת עם 10,000 דולר ביד. טוב ששיקרתי!"

זה *Yo ta*.

⁶ ראה ציור בעמוד 10.

ཡོད་པའི་མཐར་འཇིག་པ།
yupay tar Dzinpa

זה אמונה בדברים כאילו הם קיימים כפי שאני רואה אותם, מצד עצמם, כי הם מופיעים בפני כקיימים מצד עצמם.

Dzinpa פירושו אחיזה.

כאשר אדם נאחז בקיום העצמי של דברים, אנו אומרים שהוא "מגזים" במידת הממשות שהיא מייחס להם. בטיבטית

རྣོ་འདྲེན།
dron dok

dron dok זאת ההגזמה.

אז זאת הראשונה, זה הקיצוניות של קיום,

2. הקיצוניות של אי-קיום, של ניהיליזם

והשנייה:

མིན་མཐར།
Me ta

מה זה *Me ta*?

Me זאת מלת שלילה. אין.

אז אתם באים לשיעורי דהרמה ואתם שומעים הרבה הסברים ומסבירים לכם שזה לא יכול להיות, אחד לא יכול לגרור את השני, אין שום קשר ביניהם, החוקיות של הקארמה לא מאפשרת קשר כזה, וכך הלאה.

אז אחרי שאתם שומעים ואתם חושבים קצת ואומרים: "הדברים לא קיימים כמו שאני חשבת, אז אולי הכל חלום והכול אשליה". ואז יש סכנה של ליפול לקיצוניות השנייה של "שום דבר לא קיים".

אז זו הקיצוניות של האין או של האין. זה הניהיליזם. זו התפיסה שאומרת: "אה! אז אם אין קשר בין הדברים, אז אין קשר בין שום דבר לשום דבר. אז שום דבר לא קיים. אז כל מה שחשבתי לא נכון, אז אין שום דבר".

མིན་པའི་མཐར་འཇིག་པ།
mepay tar dzinpa

זאת האחיזה בהשקפה הניהיליסטית. כאשר אדם אימץ לעצמו השקפה זו, אנו אומרים שהוא "מפחית" יתר על המידה במידת הממשות שהיא מייחס לדברים. הפחתה זו נקראת בטיבטית

རྣུ་འདྲེན།
kurndep

השקפת עולם

כל הדבר הזה ביחד יש לו את הכותרת של, בואו חיזרו אחרי

𑄗𑄚𑄚

Tawa

ה-Tawa הזה פירושו השקפה. זו השקפת עולם.

וכל מה שאנחנו עושים, זה אנחנו מפתחים את ה-Tawa שמוחק שם את החץ בין העיגול השמאלי והעיגול הימני⁷. שמנסה להוריד את ה-Chin chi lok shi- את ההשקפות השגויות שכולות אותנו לסמסרה ושבגללם אנחנו סובלים.

דרך האמצע

מכירים את הביטוי דרך האמצע?

מהקהל: כן.

המורה: מדיאמיקה או אומה ב[טיבטית].

𑄗𑄚𑄚

Uma

אז זה למה מתכוונים דרך האמצע? אמצע של מה?

כשאנחנו אומרים 'דרך האמצע', זה ללכת באמצע בין שני הצוקים האלה, בין שני עברי התהום [של הקיצוניות]. זאת תהום וזאת תהום.

— על הצוק הזה, בקיצוניות הזאת, אנחנו מאמינים שהדברים הם כמו שאני תופסת אותם. אני חושבת שבגלל ששיקרתי זכיתי בכסף.

זאת קיצוניות איומה. למה? כי היא תגרום לי להמשיך, למשל, לשקר, ולצבור סיבות ליותר ויותר סבל, ואני אמשיך להסתובב בסמסרה ולסבול. ואי אפשר לדעת כמה זמן. וכאמור, כל סבל בחיי אנוש, כל הסיפורים הנוראים שאנו שומעים, הוא כאין וכאפס לעומת מה שסובלים יצורים בצורות קיום יותר נמוכות, וגם כאן יש מספיק סבל. זה ההיאחזות ב-Yo ta. אז זאת קיצוניות.

— מה קורה ב-Me ta? ב-Me ta שום דבר לא משנה. אין שום דבר. שום דבר לא גורר שום דבר. אין סיבה ומסובב. הדברים לא ממש קיימים. לא משנה מה אני עושה.

אז מה אני שוב עושה? אם אני לא שומרת על הנדרים ואני לא שומרת על חוקי המוסר, מה יקרה? אני שוב מוכרחה ליפול.

⁷ לאמה דבורה-הלה מצביעה על הציר שבעמוד 10.

אור על הכוונה האמיתית, הוא יצירת מופת של ג'ה צונגקפה המבארת את לימודו של הבודהה על דרך האמצע. בחיבור זה הוא מצטט את מאסטר קמלשילה מחיבורו אור על דרך האמצע ומתאר את "הקיצוניות" בתור הצוק הזה, על שפת תהום איומה:

དེས་ན་འདིའི་མཐའ་ནི་ལྷུང་བའི་གནས་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ན་སྤྲུག་གཡང་ལ།
མཐའ་དང་དེ་ལ་ལྷུང་བ་ལ་མཐའ་ལ་ལྷུང་ཞེས་སྒྲ་བ་ལྟར། གང་དུ་གཟུང་བས་
འཇིན་པ་པོ་སྤང་བར་འགྱུར་བ་ལ་མཐར་ལྷུང་ཞེས་བཤད་པའོ།

*de na diy ta ni tungway ne yin te, jikten na drak- yang la ta dang de la
tungwa la ta la hlung she mawa tar, gang du sungwe dzinpapo pungwar
gyurwa la tar hlung she shepao*

כמה מילות מפתח במשפט זה:

de na – אם כך

Ta - קיצוניות

diy ta ni - קיצוניות אלו

Tungwa, hlungwa – שתיהן מילים המציינות נפילה

Ne - מקום

tungway ne yin te – הן מקום שממנו נופלים

jikten – עולם, מקום של אימה

Drak - צוק

mawa – להצהיר, להאמין, להחזיק בהשקפה

ta la hlung she mawa tar - מי שנפל להשקפה קיצונית

sungwa – להחזיק

Dzinpapo – האדם שמחזיק (בדעה מסוימת)

gang du sungwe dzinpapo - כל מי שמחזיק בדעות אלו

pungwar - להרוס

pungwar gyurwa la tar hlung – האדם שנפל לדעות אלו יהיה הרוס

Shepao – כך נאמר

וביחד ציטוט זה אומר: הקיצוניות משולות לצוק על שפת התהום של עולם האימה. אדם המחזיק בדעות אלו משול למי שנפל מן הצוק. במילים אחרות

ג'ה צונגקפה אומר שכל מי שנופל לאחת משתי התהומות – ימשיך להתגלגל בגלגל הסבל, ובזבז את ההזדמנות הנדירה להפליא של חיי אדם שבהם זכה.

שתי ההשקפות הקיצוניות האלה של היאחזות בדברים כקיימים כמו שהם, או ניהיליזם כזה – "הכל לא חשוב, הכל לא קיים" - שתיהן מפילות אותי ישר לתהום.

והטריק הוא ללכת בדרך האמצע. המדיאמיקה היא דרך האמצע.

ארבע הקביעות של 'דרך האמצע'

חכמי המדיאמיקה מנסחים את זה באמצעות ארבע קביעות; ארבע קביעות שיש קשר ביניהן. אלה נקראים 'ארבע הקביעות של דרך האמצע', זה ההסבר של המדיאמיקה מהי דרך האמצע.

אז יש לנו כאילו ארבע קודקודים ואנחנו נקשר ביניהם.

אז עכשיו יש פה ארבעת הקודקודים:

1. שום דבר לא קיים באופן טבעי.

2. אין זה נכון ששום דבר לא קיים בכלל.

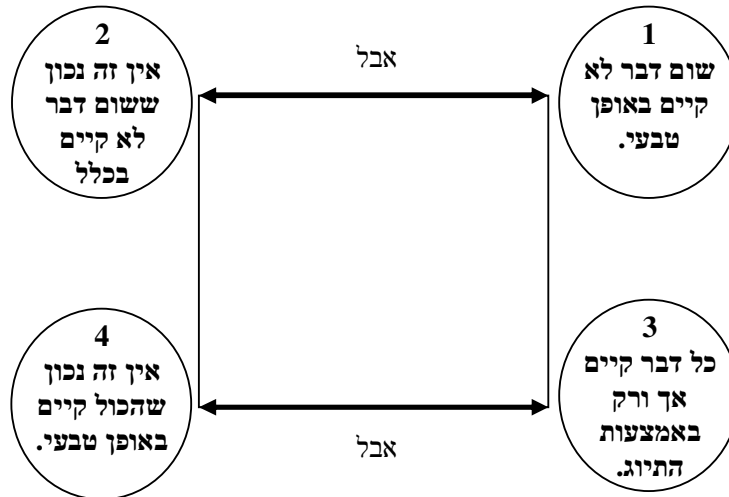
1 ו-2 הם שני חלקים של משפט אחד, והייתי מקשרת בעברית ביניהם להגיד:

"אמנם שום דבר לא קיים באופן טבעי, אבל אין זה נכון ששום דבר לא קיים בכלל."

זה הקישור. אז זה משפט אחד: אמנם שום דבר לא קיים באופן טבעי, אבל אין זה נכון ששום דבר לא קיים בכלל.

3. שלוש אומר: כל דבר קיים ורק באמצעות התיוג. אך ורק באמצעות תהליך של מתן תווית לדברים.

4. ארבע אומר: אין זה נכון שהכול קיים באופן טבעי.

אז בואו נדבר על המשמעויות. מה ההבדל בין הזוג הזה⁸ והזוג הזה⁹?

הזוג הראשון מדבר על אי קיום והזוג השני מדבר על קיום.

אז בזוג הראשון אנחנו אומרים ששום דבר לא קיים באופן טבעי, וכשאנחנו אומרים "באופן טבעי", בשבילנו זה כמו "מצד עצמו". בשבילנו זו עכשיו מלה נרדפת. אז שום דבר לא קיים באופן טבעי, אבל זה לא נכון ששום דבר לא קיים בכלל.

⁸ הזוג הראשון – 1 ו-2

⁹ הזוג השני – 3 ו-4

איזו מן הקיצוניות זו?

מהקהל: השנייה

המורה: השנייה. זאת הקיצוניות השנייה. לא נכון ששום דבר בכלל לא קיים. זה לא נכון.

וזאת, איזו קיצוניות: **אין דבר שקיים באופן טבעי, מצד עצמו, שיש לו קיום עצמי משלו כפי שהוא מופיע בפני. הראשונה, נכון?**

אז אלה שתי הקיצוניות. הראשונה לא נכונה וגם השנייה לא נכונה. זה מה שכתוב פה. שתי הקיצוניות לא נכונות.

עכשיו כאן [בזוג השני] נאמר עוד פעם אותו דבר, אבל בלשון חיוב במקום בלשון שלילה. עכשיו מדברים על הקיום התלוי, נכון?

מהקהל: איך זה כן קיים.

המורה: איך זה כן קיים, בדיוק. איך זה כן קיים.

הכל קיים אך ורק באמצעות התהליך של מתן תוויות לדברים, הדבקה של מושגים, השלכה של תמונות מנטאליות. זה איך שדברים קיימים בעולם הקונבנציונלי שלנו, במציאות היחסית שלנו. רק כך הם קיימים שם - אין דברים שקיימים שם מצד עצמם. אין זה נכון שהכל קיים שם באופן טבעי, מצד עצמו.

שאלה מהקהל: כשאת אומרת "אך ורק דרך תיוג", את לא מתייחסת להשלכה?

המורה: כן, כן. התיוג הזה זאת ההשלכה.

מהקהל: או קיי.

כן, עוד שאלה שהיתה לך?

שאלה מהקהל: לא ברור לי ההבדל בין 4 ל-1. זה נראה לי שזה אותו דבר.

המורה: פה [4] מדברים על הקיים, פה [1] מדברים על הלא קיים.

אז אלה נקראים "ארבע הקביעות של דרך האמצע".

איפה זה בסוטרה? זה בכל הסוטרה. כל הסוטרה היא כזאת. בגלל שהדברים לא קיימים, לכן אנחנו יכולים לדבר עליהם, ולכן יש שלמות החוכמה. בגלל שאין בודהה, אז אנחנו יכולים להפוך לבודהה.

הקשר בין ארבע הקביעות ושתי הקיצוניות

• יש לנו ריקות ויש לנו קיום תלוי וש[הם] שני הצדדים של אותה מטבע.

• יש לנו את שתי הקיצוניות.

אם אדם מבין טוב ריקות, איזו מהקיצוניות זה מכסה? זה פוטר אותו מאיזה מהן?

מהקהל: הקיצוניות של קיום עצמי.

המורה: של קיום.

ואם הוא מבין קיום תלוי, אז מאיזה קיצוניות זה מרחיק אותו?

מהקהל: הקיצוניות ששום דבר לא קיים.

או קיי. אז

רוב האסכולות יגידו שזה נכון, אבל לא האסכולה של המדיאמיקה.

האסכולה של המדיאמיקה הופכת אותם ואומרת:

- שמי שמבין ריקות, זה מציל אותו מהקיצוניות של חוסר קיום,
- ומי שמבין קיום תלוי, זה מציל אותו מהקיצוניות של קיום.

הערה מהקהל: אם יש דף חלק, אז אפשר להשליך עליו...

המורה: כן.

ב שלוש הדרכים העיקריות, היצירה המפורסמת של ג'ה צונגקאפה, שאותה למדנו בקורס מס' 1, הוא אומר

གཞན་ཡང་སྣང་བས་ཡིད་མཐའ་སེལ་བ་དང་།
 ལྷོང་བས་མིད་མཐའ་སེལ་ཞིང་སྣང་བ་ཉིད།
 རྩུ་དང་འབྲས་བུར་འཆར་བའི་རྩུལ་ཤེས་ན།
 མཐར་འཇིག་ལྷ་བས་འབྲོག་པར་མི་འགྱུར་རོ།

*shen-yang nangwa yuta selwa dang
 tongpe meta sel shing tongpa nyi
 gyu dang drebur charway tsulshe na
 tarndzin tawe trokpar mingyur ro*

ובעברית

**כל זאת ויתרה: הבנת המופע תמנע
 את קיצוניות הקיום,
 והבנת הריקות - את זו של האין.
 הריקות והתלות לעולם יד ביד מופיעות -
 זאת ראה, ולעולם לא תגלוש
 להשקפות שהן קיצוניות.**

אז אתם יכולים לחשוב על זה קצת. זה מאוד עמוק וזה מאוד יפה - תחשבו על זה בעצמכם.¹⁰

¹⁰ ראה לדוגמה את הסברו של פבונגקה רינפוצ'ה בביאורו *דרכים עיקריות בבודהיזם ל- שלוש הדרכים העיקריות*; (הספר יצא בעברית בהוצאת "לב הדהרמה"). בפרק 13 על אסכולת המסכנה של דרך האמצע מסביר המחבר: (קטע זה כולל במקראה השייכת לשיעור זה)

החכמים הגדולים של דרך האמצע עושים ארבע הבחנות: הם אומרים שאין דבר הקיים באופן טבעי, אך שוללים שהדברים כלל אינם קיימים; הכול קיים אך ורק בכוחו של מושג, והכול קיים בלי שיהיה קיים באופן טבעי. הנקודה שבה שוגים "המתפקדים" ואלו הדוגלים באסכולות האחרות היא כישלונם להבחין בין ארבעה אלו: שני סוגים של "אי קיום" ושני סוגים של "קיום".

על פי קבוצת המסכנה, ניתן למנוע את שתי הקיצוניות – לחשוב שדברים הם קבועים ולחשוב שהדברים חדלו – באמצעות טיעון לוגי יחיד: " דבר לא יכול להיות קיים באמת, משום שהוא מותנה". החלק הראשון של טיעון זה מונע אותנו מן הקיצוניות של לחשוב שהדברים הם קבועים; החלק השני – מן הקיצוניות של לחשוב שהדברים חדלו.

מורי היקר, צ'ונגי לאמה, נהג תמיד לומר שכל אחד משני חלקי הטיעון מונע את שתי הקיצוניות כאחת – זו של קביעות חו של חדלון. הוא היה מסביר זאת באופן הבא: הפירוש המילולי של חלקו הראשון של הטיעון, "אין הדבר יכול להיות קיים באמת", משמש למנוע את הקיצוניות של לחשוב שהדברים הם קבועים. כאשר אנו אומרים שמשווא אינו קיים "באמת", מה שמשמע הוא שבאופן כללי אנו אומרים שאין הדבר "בלתי קיים"; וזה מה שמונע

למה דברים משתנים?

מהקהל: כי זה הבשלות של קארמות שונות.

המורה: מה הדברים שמופיעים בעולמי? רק תוצאות של דברים שעשיתי בעבר. אז אם עכשיו נעים לי, ובעוד שעה לא נעים לי, מה השתנה?

מהקהל: הקארמה.

המורה: הקארמות השתנתה. זה רק shift אצלי במיינד. הקארמה הזאת נגמרה ועכשיו באה הקארמה הזאת. אין שם שום דבר שקורה מבחוץ.

אז אם עכשיו חם לי ואחר כך קר לי, האם הטמפרטורה השתנתה מצד עצמה? אם עכשיו השמש זורחת ואחר כך השמש שוקעת, האם השמש זרחה ושקעה מצד עצמה?

מהקהל: לא.

המורה: אנחנו מדברים על *Tawa*, על השקפת עולם. השקפת עולם אומרת שכל שינוי שיש שם, אני צריכה להשליך אותו מתוך הערוצים שלי. מתוך הקארמה שלי. והדרך היחידה שהשמש תזרח, זה אם אני יכולה להשליך אותה ככה והיא תשקע אם אני משליכה אותה ככה, ורק ככה שמש עולה ושוקעת. אין אף שמש שעולה ושוקעת מצד עצמה. עובדה: יש אנשים שלא רואים שקיעה של השמש. אלה שעיוורים למשל, או אלה שהגוף שלהם כבר לא מתפקד.

זה מה שאומרת המדיאמיקה. המדיאמיקה אומרת שאין שום דבר שקיים מצד עצמו, אבל זה לא נכון להגיד ששום דבר לא קיים בכלל. אז איך הוא כן קיים? אך ורק באמצעות התיוג. באמצעות התהליך של השלכת תוויות מתוך המיינד שלי. והתוויות, איך הגיעו למיינד שלי? מתוך מה שאני פעלתי בעבר. מתוך ההרגלים שאני יצרתי בעבר, דרך הפעולה שלי בעבר.

זאת הגישה של המדיאמיקה. זה מה שהיא אומרת לכם כאן. היא אומרת ש: איך דברים משתנים? בגלל שהקארמות שלי משתנות, כי הדברים רק קיימים באמצעות התהליך של תיוג, והתהליך הזה תלוי באיזה קארמה מבשילה בשבילי כרגע. ורק ככה הם משתנים. אין שום דבר בחוץ שם שמשתנה.

והמאסטר הגדול משיג את השליטה על המדיטציה שלו ולוקח את המדיטציה ומפנה אותה אל הערוצים פנימה: משיג שליטה בזמן, משיג שליטה במקום, משיג שליטה בכל עולמו ומחסל את הסבל בצורה כזאת. זה איך שהוא עושה את זה.

האסכולות היותר נמוכות בבודהיזם, דרך אגב, לא אומרות את זה בדיוק ככה, בגלל שהן לא תופסות את הריקות של פעולות. ומה שיפה נגיד בסוטר שלנו, שהבודהה עובר מיישם את הריקות מדבר לדבר,

- כולל פעולות,
- כולל תוצאות של פעולות,
- כולל החוכמה עצמה,
- כולל התפיסה עצמה של הפעולות

וכך הלאה.

באסכולות הנמוכות בבודהיזם הם הבינו את חוסר העצמיות, אבל לא הבינו למשל את הריקות של המעשה. מבין שלושת המעגלים - הם לא הבינו את הריקות של המעשה. האסכולות הגבוהות,

---

את הקיצוניות של לחשוב שהדברים חדלו. תיאור זה, היה הוא אומר, דיו לאפשר לנו לחזור על התהליך עם חלקו השני של הטיעון: "... משום שהוא מותנה".

¹¹ שאלה זו מופיעה בשיעורי בית לשיעור 10.

מדיאמיקה, מדיימיקה פרסנגיקה, מבינות את זה. זה מה שמאפשר לנו להגיע להארה מלאה. האבחנה הזאת מאוד חשובה.

איך אנחנו מבינים ריקות?¹²

- אז יש גישה אחת שמיוצגת על ידי הוואשנג. זוכרים הוואשנג מקורס 3, שאומר לרוקן את המינד? אז הוואשנג מייצג את הגישה הניהיליסטית, זה את ה-Me ta.
- הוואשנג זה אותו סיני נודע, שהיה או לא היה, לא יודעים, אבל הוא מייצג בספרות של המדיאמיקה את הגישה השגויה שאומרת: בשביל לראות ריקות צריך לשבת ולחשוב על כלום ואז נראה ריקות. זה אחד הדברים שהוא אומר, והוא מייצג את הגישה הזאת. והוא אומר: "אם הדברים ריקים אז שום דבר לא חשוב". זה הנפילה לניהיליזם. זה נפילה ל-Me ta. אז זה הקיצוניות.
- עכשיו אנחנו עולים משם בדרגה אחת. אנחנו לא נאחזים בקיצוניות של אי קיום, ואנחנו אומרים: "כן, כן, נכון. הדברים ריקים אבל הם עדיין עובדים". הדברים ריקים אבל הם עדיין מתפקדים. כזה מן: "בסדר, אני מסכימה איתך שהכול ריק, אבל זה עדיין עובד. זה עדיין מתפקד". זה לא מה שהסוטר אומרת.
- הסוטר אומרת: בגלל שהארהט לא רואה את עצמו כארהט, הוא ארהט. בגלל שאין שלמות החוכמה, אז אני יכול ללמד את שלמות החוכמה ואנחנו יכולים כולנו לצאת מן הסבל.

בגלל שהדברים ריקים, יש דרך בשבילי להפסיק את הסבל.

אז אנחנו עוברים מהקיצוניות שאומרת: "הכל ריק ולכן שום דבר לא משנה", למן גישה מרוחה כזאת שאומרת: "נכון, הם ריקים, אבל הם עדיין מתפקדים". אנחנו אומרים: "לא! המזל שלנו שהדברים ריקים".

בגלל שהם ריקים אני יכולה, במקום לראות גוף שנרקב ומזדקן, לראות גוף של מלאך יום אחד, אם אצור את הקארמות שיביאו את זה.

עד עכשיו לא הבנתי ויצרתי באופן אוטומטי, בגלל תפיסה לא נכונה, עולם שמלא סבל. אם אני עכשיו מתחילה להבין איך העולם עובד, מאיפה בא הסבל ואיך להפוך את הגורמים שמביאים סבל, יש לי סיכוי. בגלל שהוא ריק. בגלל שכל הדברים ריקים.

(מנדלה)

(הקדשה)

¹² שאלה על נושא זה מופיעה בשיעורי בית 10.